

KOMUNIKAT PRASOWY nr 99/23

Luksemburg, 15 czerwca 2023 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-520/21 | Bank M. (Skutki uznania umowy za nieważną)

Prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, by w przypadku uznania umowy kredytu hipotecznego zawierającej nieuczciwe warunki za nieważną, konsumenci żądali od banku rekompensaty wykraczającej poza zwrot zapłaconych rat miesięcznych

Prawo to stoi natomiast na przeszkodzie temu, by banki dochodziły podobnych roszczeń względem konsumentów

W 2008 r. konsument i jego żona zawarli z Bankiem M. umowę kredytu hipotecznego. Kredyt był indeksowany do franka szwajcarskiego (CHF), a miesięczne raty kredytu powinny zostać spłacone w złotych polskich (PLN) po przeliczeniu zgodnie z kursem sprzedaży CHF według tabeli kursów walut obcych stosowanej przez Bank M. w dniu zapłaty każdej raty.

Uznając, że klauzule przeliczeniowe określające kurs wymiany są nieuczciwe i ich obecność skutkuje nieważnością umowy w całości, konsument wniósł pozew przeciwko Bankowi M. do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie. Zażądał zapłaty kwoty pieniężnej odpowiadającej połowie zysku osiągniętego przez Bank M., w określonym czasie, w związku z korzystaniem z miesięcznych rat kredytu zapłaconych w wykonaniu umowy. Na poparcie swej skargi konsument podniósł, że Bank M. uzyskał te miesięczne raty bez podstawy prawnej.

Sąd polski zwrócił się do Trybunału z pytaniem, czy dyrektywa w sprawie nieuczciwych warunków¹ oraz zasady skuteczności, pewności prawa i proporcjonalności pozwalają stronom umowy kredytu hipotecznego uznać ją za nieważną ze względu na to, że nie może ona dalej obowiązywać po usunięciu z niej nieuczciwych warunków, żądać rekompensaty wykraczającej poza zwrot kwot zapłaconych – wzajemnie – na podstawie tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty.

W dzisiejszym wyroku Trybunał stwierdził, że **dyrektywa 93/13 nie reguluje bezpośrednio skutków nieważności umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem po usunięciu nieuczciwych warunków**. Określenie skutków, jakie pociąga za sobą takie stwierdzenie należy do państw członkowskich, przy czym **ustanowione przez nie w tym względzie przepisy powinny być zgodne z prawem Unii**, a w szczególności z celami tej dyrektywy. Trybunał sprecyzował, że owa zgodność zależy od tego, czy przepisy krajowe, po pierwsze, pozwalają na przywrócenie pod względem prawnym i faktycznym sytuacji konsumenta, w której znajdowałby się on w braku umowy uznanej za nieważną, a po drugie, nie zagrażają realizacji odstraszonego skutku określonego w dyrektywie.

Zdaniem Trybunału **nie wydaje się, by możliwość dochodzenia przez konsumenta względem banku roszczeń wykraczających poza zwrot miesięcznych rat podważała wskazane cele**. W szczególności możliwość ta może przyczynić się do zniechęcenia przedsiębiorców do włączania nieuczciwych warunków do umów zawieranych

¹ Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29).

z konsumentami, ponieważ włączenie takich warunków, pociągających za sobą nieważność umowy, **mogłoby rodzić konsekwencje finansowe wykraczające poza zwrot kwot zapłaconych przez konsumenta i poza zapłatę, w danym przypadku, odsetek za zwłokę.** Niemniej do sądu odsyłającego należy dokonanie oceny w świetle wszystkich okoliczności sporu, czy uwzględnienie tego rodzaju roszczeń konsumenta jest zgodne z zasadą proporcjonalności.

Ponadto, **dyrektywa stoi na przeszkodzie temu, by bank miał prawo żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot wypłaconego kapitału oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę.** Trybunał uznał, że przyznanie takiego prawa **przyczyniłoby się do wyeliminowania efektu odstrasżającego wywieranego na przedsiębiorców.** Jednocześnie, skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę byłaby zagrożona, gdyby byli oni narażeni, w związku z powoływaniem się na swoje prawa wynikające z dyrektywy, na ryzyko zapłaty takiej rekompensaty. Taka wykładnia **groziłaby stworzeniem sytuacji, w których bardziej korzystne dla konsumentów byłoby raczej kontynuowanie wykonania umowy zawierającej nieuczciwy warunek niż skorzystanie z praw, które wywodzą oni ze wspomnianej dyrektywy.**

Trybunał podkreślił, że w niniejszej sprawie ewentualne uznanie umowy kredytu hipotecznego za nieważną jest skutkiem stosowania nieuczciwych warunków przez Bank M. W związku z tym **nie można dopuścić ani do tego, by czerpał on korzyści gospodarcze ze swojego niezgodnego z prawem zachowania, ani do tego, by otrzymał odszkodowanie za niedogodności nim wywołane.**

Ponadto Trybunał stwierdził, że **argument dotyczący stabilności rynków finansowych nie ma znaczenia w ramach wykładni dyrektywy, która ma na celu ochronę konsumentów.** Przedsiębiorcy nie mogą obchodzić celów realizowanych przez dyrektywę ze względu na zachowanie stabilności rynków finansowych. **Do instytucji bankowych należy bowiem organizacja działalności w sposób zgodny z tą dyrektywą.**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.

Pozostańmy w kontakcie!

